

4.7. Lata 1946-2007

W 1955 r. we Florencji powstał nowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, który przewidywał rozwój miasta w wielu kierunkach („rozwój plamy oleju”), co spowodowało, że plan ten odrzucono i w 1962 r. przygotowano nowy, który utrzymał założone wcześniej kierunki rozwoju w stronę Prato i Pistoii. Plan ten uzupełniono później o punkty dotyczące ochrony terenów zielonych wzdłuż rzek i głównych dróg.

Rozwój Florencji przez wieki był związany z jej położeniem w dolinie rzeki Arno. Wykorzystanie rzeki dla celów użytkowych wymaga jednak obecności terenów zielonych i urządzeń rekreacyjnych. Florencja ma jednak mało takich terenów w centrum miasta. Ścisłe centrum Florencji niemal całkowicie pozbawione jest zieleni, w tym drzew. Mury i fasady budynków łączą się ściśle z chodnikami i jezdniami. We Florencji na jednego mieszkańca przypada 7 m^2 zieleni publicznej, gdy tymczasem według odpowiednich norm powinno być 15 m^2 . Niedobór terenów zielonych w mieście dostrzeżony został we wspomnianych Planach Zagospodarowania Przestrzennego z 1955r i 1962r. W planie z 1955r. przewidziano gęstą zabudowę wynoszącą $7-8 \text{ m}^3$ na metr^2 powierzchni, na niekorzyść urządzeń sportowych i zieleni miejskiej, której zauważano znaczne braki (Masini, Bertelli, 2002). Pomimo, że Regulamin Ochrony Zasobów Drzewostanu Gminy Florencja (uchwalony w 1991 r.) zawierał unormowania względem ochrony drzewostanu miasta, szacowany na 80 tys. drzew, eliminacja pojedynczych drzew jest działaniem częstym i rzadko usprawiedliwianym warunkami fitosanitarnymi (Rombai 2001).

Polityka urbanistyczna we Florencji była omawiana w ciągu wielu konferencji, które odbywały się corocznie, o czym wspominał w jednym z opracowań pokonferencyjnych M. Massa (1988). Faktem jest jednak, że konferencje te nie przyciągały tak dużej uwagi władz miasta, jakiej spodziewali się organizatorzy, przez co wnioski z tych obrad rzadko przekładały się na realne działania.

W latach 1945-1970 we Florencji wybudowane lub rozbudowane zostały zakłady przemysłu metalurgicznego, tytoniowego, mechanicznego, precyzyjnego, poligraficznego, fotochemicznego oraz produkcji środków transportowych. Obecnie zakłady te w większości zostały przeniesione poza Florencję lub zlikwidowane. Nowa strefa przemysłowa miasta zlokalizowana została na południu Florencji. W 1966r. Florencję nawiedził katastrofalny wylew Arno, który zniszczył wiele budynków w obrębie starego miasta oraz liczne dzieła sztuki. We Florencji proces otwarcia bulwarów nadarneńskich odbywał się stopniowo w okresie rozbudowy miasta w II poł. XIXw. W roku 1869 rozpoczęły się prace budowlane na

bulwarze Torrigiani, a w latach 1970-72 ukończono bulwary della Zecca Vecchia, Serristori i wyżej wspomniany Torrigiani.

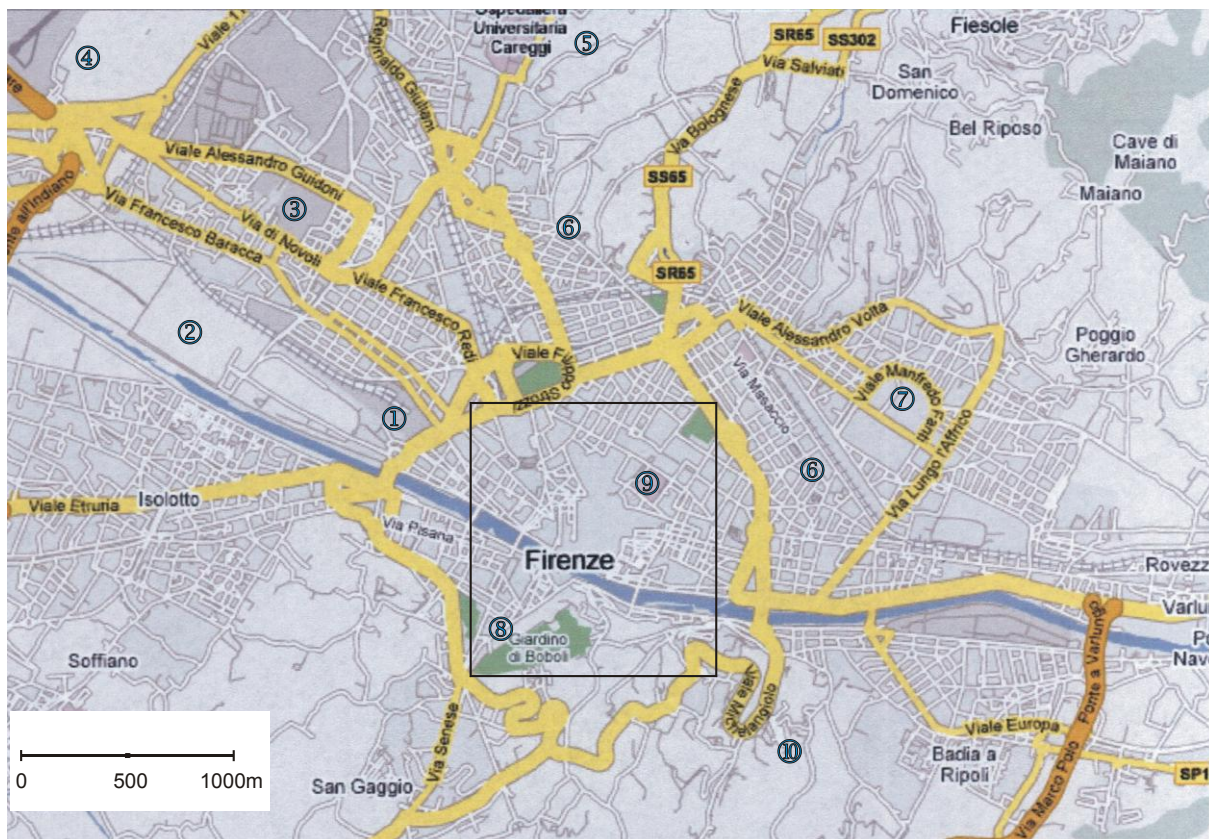
W 1981r. został przedstawiony nowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Florencji, w którym zaproponowano lokalizację Pałacu Sprawiedliwości, Centrum Sztuki Współczesnej, Teatru pod Dachem Namiotu oraz Uniwersytetu w dzielnicy Novoli - na terenach przemysłowych. Wprowadzony w życie w 1995r. plan ten był zmodyfikowanym wariantem Planu Zagospodarowania Przestrzennego (zwanego „Planem Vittorini”) z lat 1993-95. Ujęto w nim kwestie związane z przejezdnością miasta, doprowadzeniem do Florencji linii szybkiego pociągu oraz wyznaczenia nowych stref mieszkalnych w okolicy Castello. Propozycje te nie napotkały na sprzeciw lokalnych stowarzyszeń i mieszkańców, a co więcej, były spójne z normami ochrony przyrody (Rombai 2001).

W 1986 r. Florencja na rok została mianowana „Europejskim Miastem Kultury”. Była to druga edycja tego programu (w pierwszej wyróżniono tak w 1985 r. Ateny). Program ten był jednym z pilotażowych w wyniku pierwszego spotkania ministrów kultury Wspólnoty Europejskiej w 1984r. (Dick 2003). Wykorzystując tę nominację, Florencja zorganizowała festiwal kultury, sztuki i nauki, który przedstawiał relacje pomiędzy Florencją a Europą. Tematem był „Renesans florencki” i wkład Florencji do rozwoju kulturalnego Europy. Zorganizowano też wiele imprez masowych i wydarzeń kulturalnych, zaplanowanych wcześniej oraz powstających „ad hoc” (<http://www.ge2004.it>).

Obecny rozwój Florencji odbywa się głównie na osi Florencja-Prato-Pistoia na kierunku E-NW. Od wschodu jej przedmieścia sięgają Coverciano, która administracyjnie należy do Florencji, a po stronie zachodniej do miejscowości Peretola, gdzie znajduje się port lotniczy miasta. Od północy Florencja graniczy z miejscowością Trespiano i Fiesole, a od południa - ze Scandicci i Cascine del Riccio.

Florencja zajmuje 3-krotnie mniejszy obszar niż Kraków i jej zabudowa mieszkalna powoli wkracza na tereny kilku przyległych miejscowości. Florencja rozciąga się na osi wschód-zachód, głównie po północnej stronie Arno, co wynika z równinnej rzeźby terenu po tej stronie rzeki. Centralną część miasta zajmują budowle zabytkowe o dużej wartości artystycznej (ryc. 5). Na zachód od dzielnicy centralnej znajduje się główny dworzec kolejowy, a jeszcze dalej „Parco delle Cascine” wraz z urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi. Na północym-zachodzie miasta rozciągają się rozległe tereny przemysłowe, których zagospodarowywanie odbywa się od kilku lat. Na zachód od nich, na granicy miasta, znajduje się port lotniczy „Peretola”. Północne tereny, najbardziej oddalone od centrum miasta i znajdujące się na jego granicy zajmuje zespół szpitalny „Careggi”. Blżej znajdują się

dzielnice mieszkalne. We wschodniej części Florencji mieszczą się tereny sportowe. Po drugiej stronie Arno, w południowej części miasta, na wzgórzach znajdują się punkty widokowe. Bliżej centrum miasta od strony południowej znajduje się kompleks pałacowo-rezydencjalny. Na wzgórzu dominującym Florencję od południa znajduje się Bazylika San Miniato al Monte oraz Cimitero delle Porte Sante.

Ryc. 5. Plan Florencji z wybranymi elementami układu przestrzenno-funkcjonalnego *

1) Dworzec Główny; 2) Parco delle Cascine; 3) Obszary przemysłowe; 4) Port Lotniczy „Peretola”; 5) Zespół Szpitalny „Careggi”; 6) Dzielnice mieszkaniowe; 7) tereny sportowe; 8) Zesół pałacowo-rezydencjalny Palazzo Pitti; 9) Katedra Santa Maria del Fiore; 10) Basilica San Miniato al Monte oraz Cmentarz delle Porte Sante.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://maps.google.com>

Na dawnych terenach zakładów „Fiat” w dzielnicy Novoli powstają budynki firm, instytucji i Kampusu Uniwersytetu Florenckiego - Wydziału Nauk Społecznych (wł. Scienze Sociali). Budowany jest tam też wielki gmach sądu „Palazzo della Giustizia”, z fasadą z metalu i szkła, tak wysoki, że przesłoni panoramę na okoliczne wzniesienia Apeninu Pistoieńskiego z punktu widokowego „Piazzale Michelangelo”. Są tam również trzy

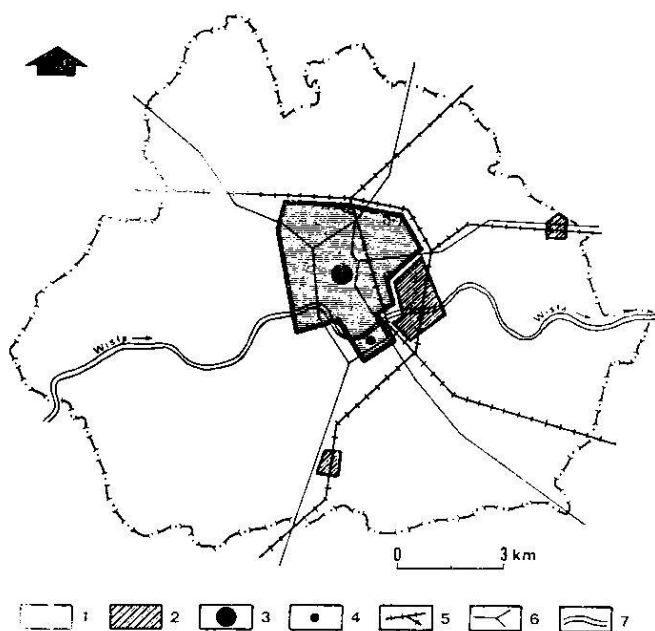
* Centrum Florencji przedstawione jest w rozdziale 6.1.

wieżowce Urzędu Regionu Toskanii oraz centrum handlowe. W obszarze tym znajdować się będą domy akademickie; planowana jest też budowa kilku hoteli wysokiej klasy (otwarto już hotel sieci „Sheraton”, a w budowie jest hotel „Hilton”). Innym elementem zabudowy tych obszarów jest hurtowy targ warzywno-owocowy Mercato di Novoli i biurowce, m.in. firmy Telekom.

We Florencji rozbudowywana jest obecnie również infrastruktura transportowa, ponieważ miasto posiada zbyt małą przepustowość głównych ulic i dróg. Sieć obwodnic powstała w latach 60. XX w. Obecnie potrzebna jest 4-krotnie większa przepustowość sieci drogowej. W najbliższych latach Florencję czeka przeniesienie głównej stacji kolejowej z Santa Maria Novella na Campo Marte, wraz z uruchomieniem trasy szybkiej kolei z Bolonii. W mieście budowana jest sieć szybkiego tramwaju miejskiego, która połączy nowe dzielnice przemysłowe oraz przedmieścia Florencji od strony Sesto Fiorentino (Fontani 2007).

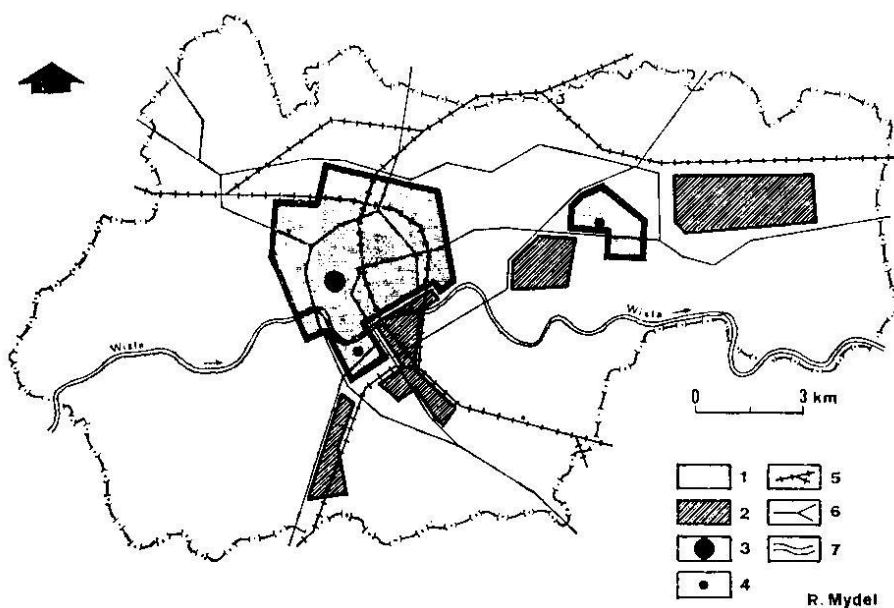
W Krakowie, po zakończeniu II wojny światowej ówczesne władze postanowiły wybudować wielki kombinat metalurgiczny 10 km na wschód od centrum Krakowa, a więc w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Funkcje i fizjonomia tych terenów zmieniły się już w 1949 r. W celu stworzenia dogodnych warunków mieszkaniowych dla robotników pracujących w kombinacie. rozpoczęto tam budowę nowego miasta – Nowej Huty, która w 1951 r. weszła w skład Krakowa jako nowa dzielnica.

Prace nad planem ogólnym Krakowa prowadził do 1949r. zespół pod kierownictwem Tadeusza Pieli. W okresie 1945-1950 poza budową Kombinatów inwestowano niewiele, a pojedyncze inwestycje nie zmieniły układu przestrzennego Krakowa. Wykonane opracowanie pt. „Szczegółowy plan regionalny wschodniej części okręgu krakowskiego” (Ziobrowski 1996) miało na celu skoordynowanie inwestycji związanych z budową Nowej Huty i przyłączeniem jej do Krakowa. Poprzez nadanie priorytetowej rangi przemysłowi, jako głównej funkcji miasta i stawiając przemysł ponad tradycyjną artystyczno-naukową funkcję Krakowa rozbudowano dzielnice przemysłowe na południu i południowym-zachodzie. Dotychczasowa proporcjonalna rozbudowa Krakowa była zgodna z naturalnym ukształtowaniem terenu związanym z położeniem miasta w dolinie Wisły. Tymczasem decyzja o budowie kombinatu metalurgicznego (i wybudowanie tam przeciwstawnego kulturowo robotniczego miasta) wpłynęła na zachwianie dotychczasowej równowagi w rozwoju Krakowa (ryc. 6 i 7).

Ryc. 6. Schemat struktury przestrzennego zagospodarowania miasta Krakowa w 1945 r.

Źródło: Mydel 1994

Ryc. 7. Schemat struktury przestrzennego zagospodarowania miasta Krakowa w 1960 r.

Legenda do ryc. 6 i 7

1 – tereny skkoncentrowanego mieszkalnictwa i usług, 2 – tereny przemysłowe, 3 – centrum ogólnomiejskie, 4 – centrum dzielnicowe, 5 – linie kolejowe, 6 – główne trasy drogowe, 7 – rzeka Wisła.

Źródło: Mydel 1994

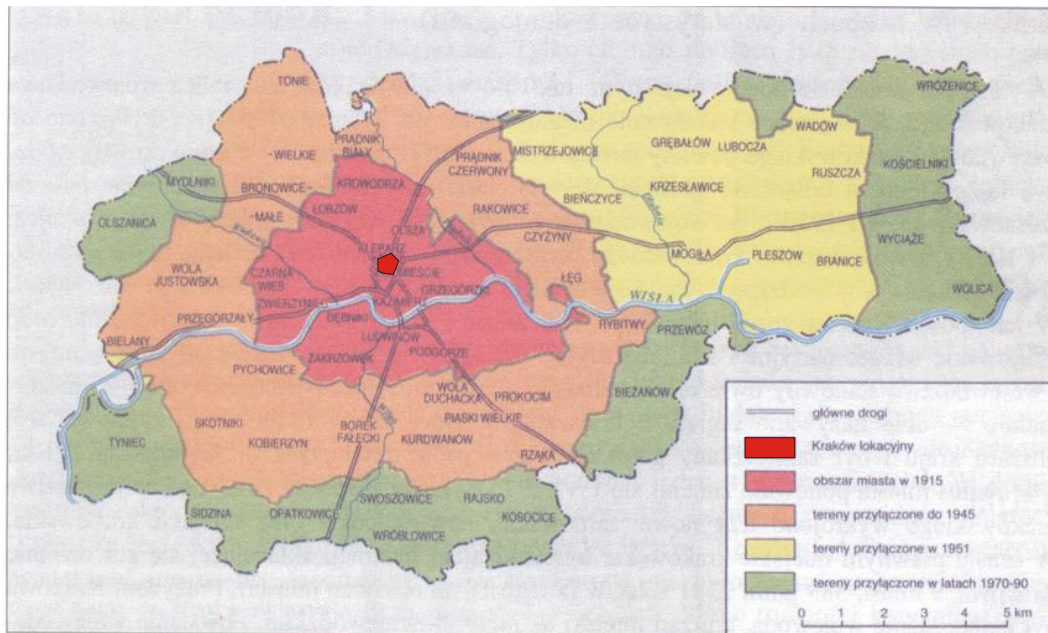
Po II wojnie światowej obszar miasta był kilkakrotnie powiększany. Pierwszy raz nastąpiło to w roku 1951 r., kiedy do Krakowa włączono pierwsze nowohuckie osiedla oraz tereny okolicznych 12 wsi. W tym samym roku wznowiono prace nad planem ogólnym Krakowa pod kierownictwem Anny Ptaszyckiej. Według planu, którego okres opracowania zakładał rok 1970, dla Krakowa z Nową Hutą przyjęto liczbę mieszkańców wynoszącą 560 tys. osób. W 1956 r. trwały prace, nadal pod kierunkiem Anny Ptaszyckiej, nad kolejną wersją ogólnego planu Krakowa. Plan został zaakceptowany przez władze Krakowa, z zaleceniem dalszego opracowywania, które jednak, z różnych powodów, zmieniło się w zasadniczą rewizję wcześniejszego planu. Rozbudowa Kombinatów nie była koordynowana z rozwojem miasta.

W okresie powojennym zostały reaktywowane dawne budynki instytucji kultury i sale widowiskowe (m.in. Teatr Bagatela). Nowych było niewiele: kinoteatr Związkowiec przy ul. Grzegorzeckiej oraz 2 kina i Teatr Ludowy w Nowej Hucie. Brak nowoczesnych gmachów teatralnych stanowił najpoważniejszą przeszkodę we właściwym funkcjonowaniu życia kulturalnego (Nowakowski 1982). Poszukiwano lokalizacji dla Teatru Muzycznego i po latach projektów i zamierzeń, na cel ten przeznaczono byłą ujeżdżalnię przy ul. Lubicz 48.

W 1957r. wyłączony z województwa krakowskiego, Kraków zyskał status jednostki szczebla wojewódzkiego. W latach 60. i 70. XXw. w Krakowie powstały nowe budynki Uniwersytetu Jagiellońskiego i uczelni dawniej związanych z UJ, oraz gmachy innych uczelni krakowskich. W 1963r. wzniesiono więc gmach Wyższej Szkoły Rolniczej (obecnie UR), budynki Instytutów Fizyki i Matematyki, Zoologii i Nauk Geologicznych, oraz dziesięciokondygnacyjny budynek Collegium Paderevianum dla Wydziału Filologicznego. Nastąpiła też rozbudowa miasteczka studenckiego (Domański 1963). Fakt budowy tylu nowych budynków UJ wiązał się z 600-leciem założenia uczelni obchodzonym w roku akademickim 1963/1964 (Lepszy 1964).

Terytorium Krakowa zostało ponownie powiększone w 1973 r. do 322 km², poprzez włączenie w jego granice 22 wsi znajdujących się głównie w południowej, południowo-zachodniej i wschodniej części miasta. Dynamiczny rozwój Krakowa w latach 60. i 70. skłonił władze miasta do podjęcia prac nad nowym planem jego rozwoju, zwłaszcza, że plan z 1964 r. ograniczał możliwości działań inwestycyjnych. W 1977 r. opracowano więc, pod kierownictwem Krystiana Seiberta, plan, który, poza Krakowem, objął obszary Wieliczki i Skawiny, czyli tzw. Krakowski Zespół Miejski. Plan ten przewidywał, m.in. budowę metra, południowego pasma mieszkaniowe oraz przebudowę Dworca Głównego i jego otoczenia. W 1986 r. dokonano ponowni (niewielkiego) wyznaczenia granic administracyjnych Krakowa,

włączając do miasta niewielkie fragmenty terenu na południu i północnym wschodzie (Chwalba 2004) - ryc. 8. W 1988 r. został opracowany plan, który odzwierciedlał reakcję społeczną na ilościowy, niezrównoważony rozwój miasta. (Ziobrowski 1988).

Ryc. 8. Rozwój granic Krakowa od powstania do roku 1990.

Źródło: Chwalba 2004.

W latach 90., po dokonanej w 1989 r. zmianie ustroju, nabrała tempa odnowa zabytkowych dzielnic Krakowa, co dotyczyło także zaniedbanego przez lata Kazimierza. Wcześniej niszczały one z powodu braku funduszy na renowację i zanieczyszczenia środowiska na skutek nadmiernego uprzemysłowienia. Poprawił się też ogólny wizerunek miasta, dzięki wzrostowi znaczenia funkcji kulturalnej i turystycznej, dotąd zdominowanych przez funkcję przemysłową. Zlikwidowane zostały przestarzałe technologicznie zakłady przemysłowe (Solvay, Bonarka) oraz część wydziałów kombinatu metalurgicznego. Od 1994r. Kraków rozwijał się według Miejsowego Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa. Plany miejscowe były sukcesywnie wzbogacane przez tzw. „plany szczegółowe”.

Obecnie Kraków rozwija się w oparciu o Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa z 2003r. Określa ono politykę przestrzenną gminy i jest instrumentem zarządzania i rozwoju przestrzennego miasta. Ustalenia Studium mają charakter strategiczny i długofalowy, ponieważ zostało ono założone

dla Krakowa w horyzoncie czasowym roku 2025. Studium zostało opracowane w kontekście: ponadlokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. Ponieważ dokument zakłada realizację polityki przestrzennej, zostały opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W październiku 2007 obowiązywało uchwalonych 40 planów miejscowych, a w przygotowaniu znajdowało się dalszych 70.

W wyniku tych planów oraz nowej formy rozwoju centralnej części miasta, tereny przemysłowe Grzegórzek zajmowane są stopniowo przez budownictwo mieszkaniowe. Dla Zabłocia opracowano plan rewitalizacji (Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego obszaru Zabłocie z 2006r.). Obecnie część obszaru Zabłocia zajmują budynki Krakowskiej Szkoły Wyższej i domów studenckich, a pozostałe tereny wykorzystywane są przez firmy i przedsiębiorstwa, skupione w dużej mierze na terenach byłej fabryki „Unitra Telpod”. Tereny przemysłowe Podgórze (Slovak) zostały przekształcone na początku lat 90. XXw. w centrum handlowe. Ogólny wzrost poziomu gospodarczego przyczynił się do renowacji wielu kamienic lub przynajmniej ich fasad w centrum Krakowa.

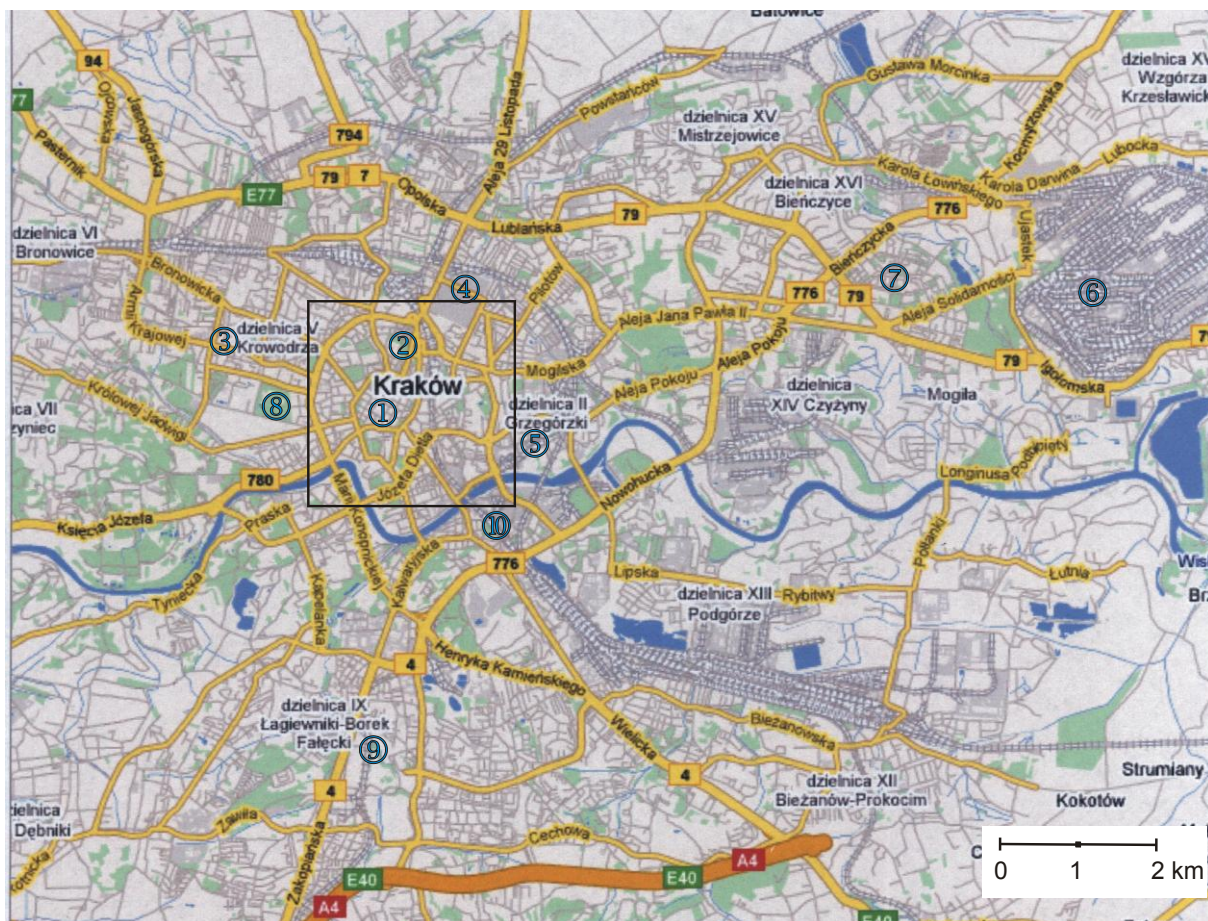
Na przełomie XX i XXIw. układ przestrzenno-funkcjonalny Krakowa zmienił się pod wpływem nowych inwestycji transportowych w centrum miasta. Wybudowano trzy nowe mosty na Wiśle (Zwierzyniecki, Kotlarski, Mogilski) i wytyczono nowe arterie drogowe łączące z centrum peryferyjne dzielnice mieszkaniowe Podgórze, Kurdwanowa oraz Woli Duchackiej. Zmienił się również układ przestrzenno-funkcjonalny wokół Dworca Głównego, którego okoliczne tereny zajęło centrum handlowe. Zmienił się też układ komunikacyjny w tej części miasta. Plany utworzenia nowoczesnego węzła komunikacyjnego w rejonie dworca kolejowego istniały od lat 70. XXw., dopiero na przełomie XX i XXI w. zaistniała możliwość ich realizacji dzięki środkom z Unii Europejskiej.

W Roku Jubileuszowym 2000 Kraków, wraz z 8 innymi miastami europejskimi, był mianowany „Europejskim Miastem Kultury”. 15 stycznia 2000 roku, nastąpiło oficjalne otwarcie Festiwalu Kraków 2000. Kraków gościł przedstawicieli innych Europejskich Miast Kultury. Wtedy też Weimar (Europejska Stolica Kultury z roku 1999) przekazał oficjalnie ten tytuł Krakowowi. Głównym wydarzeniem inauguracji był Pochód Królów, czym Kraków nawiązał do stołecznej funkcji, którą pełnił przez ponad 600 lat. Przez cały rok w mieście odbywały się liczne imprezy kulturalne, co umożliwiło prezentację miasta w świecie (<http://www.krakow2000.pl>).

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej w 2004r. Kraków otrzymał fundusze unijne m.in na działania związane z modernizacją i restrukturyzacją infrastruktury transportowej. Rozbudowany został port lotniczy Krakowa, który stał się drugim po warszawskim pod

względem liczby pasażerów (3 mln w 2007r.). Władze Krakowa aplikowały również o fundusze na infrastrukturę związaną z kulturą. Kilka lat wcześniej rozpoczęto budowę gmachu Opery Krakowskiej. W latach 2004-2007 miasto Kraków złożyło 2 wnioski o dofinansowanie działań na polu kultury z funduszy Unii Europejskiej, z czego zrealizowany „Modernizację i wyposażenie Teatru Łaźnia Nowa w Nowej Hucie oraz stworzenie wolnej strefy artystycznej”. Projekt ten miał polegać na zaadaptowaniu na cele kulturalne olbrzymiej powierzchni służącej kiedyś jako przestrzeń warsztatowa dla uczniów szkół technicznych i stworzeniu tam wolnej strefy artystycznej. Całkowity koszt projektu wynosił 10,10 mln złotych, a kwota dofinansowania ze środków UE - 8,60 mln zł.

Obecnie Kraków zajmuje 326 km². Rozciąga się na osi wschód-zachód, jednak w ostatnim okresie powstanie nowych stref mieszkalnych na południu miasta zahamowało ten dominujący, do niedawna, kierunek rozwoju przestrzennego. Centrum miasta ma liczne zabytki o dużej wartości historycznej i artystycznej (ryc. 9). Na zachód od centrum znajdują się tereny rekreacyjno-sportowe. W części zachodniej miasta wznosi się wzgórze Sikornika z kopcem Kościuszki i Sowińca z kopcem Piłsudskiego. Tereny południowo-zachodnie są głównie strefami mieszkaniowymi oraz akademickimi, z uwagi m.in. na budowany obecnie III Kampus Uniwersytetu Jagiellońskiego. W północnej części Krakowa budowane od lat 70. rozległe osiedla mieszkaniowe. Wschodnia część miasta, oddalona o 2-3 km od centrum, zmieniła funkcję z przemysłowej na mieszkaniowo-usługową. Najdalej na wschód położone tereny miasta zajmuje huta stali. Blżej znajdują się osiedla mieszkaniowe Nowej Huty. Rozległe strefy mieszkalne z lat 70. i 80. XX w. znajdują się także w południowej części Krakowa, gdzie działają również firmy usługowe oraz centrum handlowo-rozrywkowe na byłych terenach Zakładów Solvay. Również w tamtej części miasta znajduje się sanktuarium w Łagiewnikach, dzięki któremu rozwija się obecnie na nowo funkcja religijna miasta. Na południowym wschodzie, 2-3 km od centrum Krakowa, znajdują się obszary poprzemysłowe, których rewitalizacja jest w toku.

Ryc. 9. Plan Krakowa z wybranymi elementami układu przestrzenno-funkcjonalnego*

1) Rynek Główny; 2) Dworzec Główny; 3) Strefy mieszkaniowe i akademickie; 4) Cmentarz Rakowicki i Rakowicki Cmentarz Wojskowy; 5) Tereny poprzemysłowe z rozwijającą się funkcją mieszkalno-usługową; 6) Huta stali; 7) Centralna część dzielnicy Nowa Huta; 8) Tereny sportowo-rekreacyjne; 9) Sanktuarium w Łagiewnikach; 10) Obszary poprzemysłowe w trakcie rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://maps.google.com>

Podsumowanie:

Analizując historię obu miast można stwierdzić następujące fakty:

- Gospodarczo-kulturalny rozkwit obydwu miast zachodził w okresie Odrodzenia. Jakkolwiek we Florencji epoka Odrodzenia rozpoczęła się już w połowie wieku XIV, w Krakowie przypadła dopiero na początek XVI stulecia.
- W okresie XIV-XVI w. istotna była rola Florencji jako gospodarczej i kulturalnej stolicy Europy Zachodniej. Kraków pełnił ważną rolę pod względem gospodarki i kultury dla wschodniej części Europy, nie był jednak jej gospodarczo-kulturalną stolicą.

* Centrum Krakowa przedstawione jest w rozdziale 6.1.

- Niezmiernie ważna była rola Florencji jako prekursora epoki Odrodzenia w całej Europie. Kraków natomiast, był pierwszym miastem w Polsce, które przyjęło ten nurt.
- Kryzys Krakowa i Florencji przypadający na okres Oświecenia miał swe początki we Florencji już z końcem wieku XVI, a w Krakowie - w połowie XVII w.
- Ożywione kontakty kulturalne, polityczne i handlowe Krakowa i Florencji utrzymywane były w okresie od XIV do XVIII w.
- Rozważając rozwój układu przestrzenno-funkcjonalnego Krakowa i Florencji stwierdzamy, że obydwa miasta rozwijały się stopniowo, wykazując dynamiczny rozwój od połowy XIXw., którego przyczyny historyczne były jednak odmienne, choć obydwa miasta, w celu przyśpieszenia swego rozwoju, zmuszone były wyburzyć mury miejskie w XIX w. Charakterystyczną cechą układu przestrzenno-funkcjonalnego obydwu miast jest położenie ich centrów po północnej stronie głównej rzeki – Arno i Wisły.
- Obydwa miasta przez stulecia były centrami życia artystycznego i kultury swych krajów. Miało to szczególne znaczenie w okresie ruchów narodowowyzwoleńczych we Włoszech i podczas zaborów w Polsce.
- Kraków w okresie powojennym (od 1945 r.) został „wyłączony” z historii Europy Zachodniej, Florencja natomiast, jak całe Włochy, znalazła się w centrum wydarzeń politycznych, ze względu na uczestnicwo Włoch w tworzeniu podstaw Unii Europejskiej.
- Obecnie Kraków przechodzi przeobrażenia gospodarcze, nadrabiając zaległości w wielu dziedzinach, również w kulturze. Florencja natomiast jest miastem z dobrze wykształconą gospodarką opartą na usługach, w tym kulturalnych, co stawia ją w uprzywilejowanej pozycji w stosunku do Krakowa.
- W Krakowie, na południu do 1915r. funkcjonowało odrębne miasto Podgórze (włączone wtedy do Krakowa), a od 1951 r. rozwijało się nowe miasto, późniejsza dzielnica Krakowa posiadająca zdecydowanie inną funkcję miejską, oraz inną strukturę zatrudnienia i wykształcenia w stosunku do „starego” Krakowa.
- Rozwój instytucji kultury i budynków przeznaczanych na działalność kulturalną, które, w kolejnych stuleciach zajmowały coraz większe partie miasta, jak również rozwój środowisk artystyczno-kulturalnych w obydwu miastach pozwala stwierdzić, że kultura była w nich istotnym czynnikiem miastotwórczym.